

Edward Strzelecki

Instytut Gospodarstwa Społecznego

Przegląd Socjologiczny / Sociological Review 13/1, 231-232

1959

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Szczegółowsze podtematy tego wielkiego zagadnienia, jakim są przekształcenia w strukturze i życiu klasy robotniczej, są następujące: a) „Kształtowanie się załogi wielkiego zakładu przemysłowego” (na podstawie badań w nowych fabrykach warszawskich); b) „Społeczny skład załogi jednego z zakładów włókienniczych w Łodzi ze szczególnym uwzględnieniem zmian, jakie zaszły w niej po II wojnie światowej, związanych z wejściem do produkcji ludzi ze środowisk dotąd z przemysłem nie związanych”; c) „Udział robotników w kierowaniu zakładem przemysłowym” (rady robotnicze; na podstawie badań prowadzonych w Łodzi i w Warszawie); d) „Materiałne warunki życia robotników i kształtowanie się ich potrzeb” (na podstawie badań prowadzonych w Warszawie i w Łodzi).

Wszystkie te wyżej wymienione tematy (poza ostatnim) zostały w r. 1957 ukończone i oddane do druku. Zostały również podjęte z tego zakresu nowe tematy. Np. jeden z pracowników Zakładu w Łodzi rozpoczął badania nad społecznymi przyczynami absencji robotników w zakładach przemysłowych.

Zakład zajmuje się również procesami zachodzącymi po II wojnie światowej wśród młodzieży robotniczej. Z tego zakresu opracowano i oddano do druku dwa artykuły: 1. „Analiza procesów wykołejenia młodzieży w hotelach robotniczych”; 2. „Procesy tworzenia się nowych organizacji młodzieży po rozpadzie ZMP”. Przy opracowywaniu tego tematu autorki wzięły pod uwagę tylko nowo utworzoną organizację ZMS

Zakład Badań Socjologicznych Instytutu Socjologii i Filozofii PAN pracuje nadal w dwóch zespołach, mających swoje pracownie w Łodzi i w Warszawie. Kierownikiem Zakładu jest prof. dr Jan Szczepański. Ogółem w obu pracowniach w r. 1957 odbyło się ponad 60 zebrań seminaryjnych z referatami wygłoszonymi przez pracowników z zakresu swych badań. W r. 1957 w czasopismach naukowych (również i w zagranicznych) oraz w tygodnikach społeczno-literackich ukazało się około 30 artykułów recenzji oraz sprawozdań z prac badawczych pióra pracowników Zakładu (nie licząc artykułów napisanych przez prof. dra Jana Szczepańskiego).

Krystyna Lutyńska

INSTYTUT GOSPODARSTWA SPOŁECZNEGO

W marcu 1957 r. został otworzony przy Szkole Głównej Planowania i Statystyki w Warszawie Instytut Gospodarstwa Społecznego, który w okresie międzywojennym działał jako samodzielna placówka naukowo-badawcza pod kierownictwem Ludwika Krzywickiego. Inicjatywa reaktywowania Instytutu jako organizacji szkolnej została zaaprobowana przez zwołane specjalnie w tej sprawie zebranie byłych członków i współpracowników Instytutu w dniu 3 I 1957 r. Zebranie uchwaliło również, że działalność reaktywowanego Instytutu winna być prowadzona w kierunku ustalonym przez dawny Instytut pod przewodnictwem Ludwika Krzywickiego.

Na podstawie tych uchwał władze SGPiS uzyskały od Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego zgodę na powołanie do życia Instytutu. Kierownikiem Instytutu został były członek zarządu dawnego Instytutu, E. Strzelecki.

Przed odtworzonym Instytutem stanęły — obok dawnych zadań badawczych — nowe zadania dydaktyczne. Działalność swą rozpoczął Instytut naprzód w oparciu o Katedrę Historii Gospodarczej i Statystyki Ekonomicznej SGPiS, następnie w skład Instytutu weszły nowo utworzone katedry: Polityki Społecznej i Demografii.

Od początku roku akademickiego 1958/59 w ramach Instytutu pracują następujące

zakłady: Historia Gospodarcza — kier. A. Grodek, Statystyka Ekonomiczna — K. Romaniuk, Demografia — E. Szturm de Sztrem, Ekonomiki i Prawa Pracy — M. Święcicki, Polityki Społecznej — Z. Strzelecki, Polityki Zatrudnienia — A. Rajkiewicz, Socjologii — J. Piotrowski.

W pierwszej fazie działalności Instytutu przede wszystkim wysunęły się sprawy doboru zespołu pracowników, sprawy organizacyjne, zagadnienie współpracy z innymi instytucjami i organizacjami, wreszcie zagadnienie metodologii podejmowanych badań.

W r. 1958 Instytut rozpoczął wydawnictwo swego Biuletynu kwartalnego.

Przewidziane są również publikacje monograficzne, przedstawiające wyniki prowadzonych badań.

Edward Strzelecki

INSTYTUT ŚLĄSKI W OPOLU

9 maja 1957 r. utworzono w Opolu Instytut Śląski. Instytut nawiązuje do tradycji dawnego Instytutu Śląskiego w Katowicach i stawia sobie za zadanie nie tylko organizację prac naukowych, lecz także samodzielne prowadzenie prac badawczych. Inicjatywa założenia Instytutu Śląskiego w Opolu wyszła od Opolskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk i została poparta przez miejscowe władze oraz organizacje społeczne. Instytut zamierza objąć zasięgiem swych prac przede wszystkim Opolszczyznę, zwłaszcza że w Katowicach utworzony został oddzielny Śląski Instytut Naukowy.

Na czele Instytutu Śląskiego w Opolu stoi Rada Naukowa, której przewodniczącym został prof. dr Seweryn Wysłouch. Dyrektorem Instytutu jest doc. dr Roman Lutman. Ilość członków Instytutu ograniczona została do 150 osób; obecnie wynosi ona 70, z tego 25 z Wrocławia i 17 z woj. opolskiego.

Instytut znajduje się jeszcze w fazie organizacji. Działalność jego rozwijać się ma zasadniczo w czterech kierunkach. Pierwszy kierunek — to własne prace naukowo-badawcze, drugi — organizacja prac naukowych, trzeci — prace wydawnicze, czwarty — dział informacji naukowej.

Dążeniem Instytutu Śląskiego jest stworzenie w Opolu stałego ośrodka naukowego, który zajmowałby się zagadnieniami Śląska, ze szczególnym uwzględnieniem spraw Opolszczyzny.

Własne prace naukowo-badawcze Instytutu prowadzone są w ośmiu sekcjach:

1. Sekcja dokumentacji historycznej (kierownik prof. dr Seweryn Wysłouch)
2. Sekcja historii społecznej i gospodarczej Śląska (kierownik prof. dr Stefan Inglot)
3. Sekcja ekonomiczna (kierownik prof. dr Józef Popkiewicz)
4. Sekcja socjografii i demografii (kierownik prof. dr Stefan Golachowski)
5. Sekcja językoznawcza (kierownik prof. dr Stanisław Rospond)
6. Sekcja etnograficzna (kierownik prof. dr Józef Gajek i dyr. Józef Ligeza)
7. Sekcja literacka (kierownik prof. dr Stanisław Kolbuszewski)
8. Sekcja przedstawicieli historii i oświaty (kierownik mgr Teodor Musiał).

Z końcem r. 1957 odbyły się w Instytucie dwie konferencje naukowe z udziałem innych środowisk: 26 października 1957 r. konferencja poświęcona zagadnieniom prac historycznych śląskich oraz 6 i 7 listopada konferencja zorganizowana wspólnie z Zakładem Socjologii i Historii Kultury PAN, na której omówiono plany socjologicznych i etnograficznych badań na Śląsku.

W planie prac wydawniczych Instytut projektuje wydanie serii monografii miast śląskich.

Kazimierz Żygulski